

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ПРОКУРОРА ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

CERTAIN ASPECTS OF SUPERVISION OF THE PROSECUTOR ON COMPLIANCE WITH THE LAWS IN CRIMINAL PROCEEDINGS UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE

Білокінь Р.М., д.ю.н.,

доцент кафедри правознавства

Полтавського університету економіки і торгівлі

Стаття присвячена дослідженню окремих аспектів здійснення нагляду прокурора за додержанням законів у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. Актуальність обраного напрямку обумовлюється введенням змін до кримінального процесуального законодавства внаслідок чого інститут особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану, який є відносно новим був доповнений низкою положень, які в свою чергу стосувались і повноважень прокурора у кримінальному провадженні. На основі аналізу кримінального процесуального законодавства виокремлено основні зміни, які стосувались здійснення нагляду прокурора за додержанням законів у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. Зокрема встановлено, що було розширено повноваження прокурора у кримінальному провадженні, які можуть здійснюватися самостійно прокурором на період дії режиму воєнного стану, а також повноваження, виконання яких потребує звернення з клопотаннями до керівника органу прокуратури у разі наявності випадків, коли відсутня об'єктивна можливість виконання слідчим суддею повноважень, які визначені кримінальним процесуальним законом. Наголошено на наявності певних прогалин у законодавстві. Серед них зокрема прогалини, що стосуються випадків передання у визначених законом випадках повноважень слідчого судді керівник відповідного органу прокуратури. Констатовано, що законодавцем не визначено поняття «відсутність об'єктивної можливості», що в свою чергу призводить до неоднозначного його трактування, при цьому, у відповідності із положеннями кримінального процесуального закону рішення керівника органу прокуратури повинно містити обґрунтування правомірності здійснення ним повноважень слідчого судді. Подано пропозиції щодо трактування поняття «відсутність об'єктивної можливості», а також відомостей, які можуть підтверджувати наявність такого факту.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, нагляд прокурора, воєнний стан, особливий режим досудового розслідування.

The article is devoted to the study of certain aspects of the prosecutor's supervision of the observance of laws in criminal proceedings under martial law. The relevance of the chosen direction is determined by the introduction of changes to the criminal procedural legislation, as a result of which the institution of a special regime of pre-trial investigation in the conditions of martial law, which is relatively new, was supplemented by a number of provisions, which in turn related to the powers of the prosecutor in criminal proceedings. On the basis of the analysis of the criminal procedural legislation, the main changes related to the prosecutor's supervision of the observance of the laws in criminal proceedings under martial law conditions have been singled out. In particular, it was established that the powers of the prosecutor in criminal proceedings were expanded, which can be exercised independently by the prosecutor during the period of martial law, as well as powers, the execution of which requires an appeal to the head of the prosecutor's office in the event of cases where there is no objective possibility of execution the investigating judge has the powers defined by the criminal procedural law. It is emphasized that there are certain gaps in the legislation. Among them, in particular, are the gaps related to cases of transfer of powers of the investigating judge to the head of the relevant prosecutor's office in cases defined by law. It was established that the legislator did not define the concept of «absence of objective possibility», which in turn leads to its ambiguous interpretation, at the same time, in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Law, the decision of the head of the prosecutor's office must contain a justification of the legality of his exercise of the powers of an investigating judge. Proposals regarding the interpretation of the concept of «absence of objective possibility» have been submitted, as well as information that can confirm the existence of such a fact.

Key words: criminal proceedings, pre-trial investigation, prosecutor's supervision, martial law, special regime of pre-trial investigation.

Постановка проблеми. З початком широкомасштабного вторгнення на територію нашої держави виникла необхідність у розробленні дієвих механізмів забезпечення прав та свобод людини та громадянина. Не менш важливим при цьому є пошук нової та удосконалення існуючої системи здійснення кримінального провадження, основним завданням якого є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Прокурор, як суб'єкт, уповноважений на здійснення нагляду за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, посідає важливе місце в системі правоохоронних органів держави, які покликані забезпечувати захист від неправомірних посягань на суспільний і державний лад, права й свободи людини, а також основи демократичного устрою засобами та мето-

дами, які передбачено законом. При цьому кримінальне процесуальне законодавство України зазнало певних змін із початком бойових дій на території нашої держави ще у 2014 році із введенням інституту особливого режиму досудового розслідування.

Інститут особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану є відносно новим інститутом кримінально-процесуального права, зважаючи на що, актуальним на сьогодні є дослідження особливостей здійснення нагляду прокурора за додержанням законів у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальні особливості досудового розслідування в «надзвичайних умовах» у вітчизняній кримінальній процесуальній науці досліджені досить опосередковано. Висвітленню окремих проблем зазначеної проблематики присвячені роботи А. М. Безносюка, К. Д. Волкова, Г. О. Ганової, В. В. Гутніка, О. В. Капліної, А. Г. Каткової, М. О. Лисенкова, А. В. Матіоса, О. В. Одерія, М. А. Погорельського, О. В. Сачко, О. М. Толочка, В. М. Трофименка, М. С. Туркота, І. В. Савельєвої, М. С. Цуцкірідзе, І. В. Цюприка, О. Г. Шило, О. Ф. Шкітова, М. О. Янкового та ін. При цьому комплексного аналізу дослідження окремих аспектів здійснення нагляду прокурора за додержанням законів у кримінальному судочинстві в умовах воєнного стану

в сучасній кримінальній процесуальній науці здійснено недостатньо.

Мета статті полягає у висвітленні окремих аспектів здійснення нагляду прокурора за додержанням законів у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Специфіка правового регулювання здійснення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів обумовлена тим, що разом із нормами, характерними для регулювання правовідносин в умовах нормальної життєдіяльності, до нормативної компоненти правового регулювання включаються надзвичайні закони. Вони встановлюють не тільки специфічні засоби та механізми правового регулювання, але й мають свою специфіку щодо дії у просторі, часі та за колом осіб [1, с. 98].

Внаслідок військової агресії російської федерації проти України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Указом Президентом України від 24 лютого 2022 року [2] було введено режим воєнного стану, який в свою чергу тягне за собою певні правові обмеження.

В науковій літературі воєнний стан розглядають як особливий правовий режим, який може бути введеним в Україні на всій її території чи в окремих її місцевостях, у випадках збройної агресії або ж загрози нападу, небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності. При цьому виділяють такі його ознаки: надання додаткових повноважень представникам окремих державних органів (зокрема, наприклад, органам виконавчої влади, військовим командуванням); можливість обмеження конституційних прав і свобод громадянина у встановлених законом виключних випадках та порядку; настання особливого періоду для проведення мобілізації; початок дії окремих норм Кримінального Кодексу України (далі – ККУ), властивих військовому періоду тощо [3, с. 23].

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» у період воєнного стану не можуть бути припинені повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також судів, органів прокуратури України, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, та органів, підрозділи яких здійснюють контрольно-наглядову діяльність» [4]. Зазначена норма спеціального законодавства в тому числі визначає також правовий статус прокурора у період дії режиму воєнного стану в державі, що в свою чергу призводить до відповідних змін організації його діяльності.

Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного стану було передбачено в Кримінальному процесуальному кодексі України ще в 2014 році, який в світлі останніх подій зазнав певних змін після набрання чинності Закону України № 2201-IX від 01.05.2022 року «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» [5].

При цьому, слушною є думка, стосовно того, що основні параметри даного інституту, який законодавець на відміну від інших особливих порядків провадження іменує «особливим режимом досудового розслідування», підкреслює тимчасовий характер запроваджуваних при цьому особливих чи обмежуючих дій певними «територіями» [6, с. 237].

Так, Законом було внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України, зокрема, визначено, що зміст та форма кримінального провадження в умовах воєнного стану повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, зазначеним у ч. 1 ст. 7, з урахуванням особливостей здійснення кримінального провадження, визначених у розділі IX-1 Кодексу. Законодавцем

також було змінено назву розділу IX-1 КПК України на «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану», а також доповнено ст. 615 КПК України, в якій передбачено істотне розширення повноважень прокурора шляхом делегування йому окремих повноважень слідчого судді щодо вирішення низки питань [7].

Під час дії режиму воєнного стану органи прокуратури України продовжують виконувати свої конституційні функції. Відповідно до положень ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» та ст. 131-1 Конституції на прокуратуру України покладено:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом [8].

При цьому, слід звернути увагу на зміни, яких зазнало кримінальне процесуальне законодавство України, що в свою чергу вплинуло на особливості здійснення прокурором нагляду за дотриманням законів у кримінальному провадженні, зокрема як на стадії досудового розслідування так і судового розгляду.

Зокрема у відповідності із ч. 2 ст. 69 КПК України прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування уповноважений: починати досудове розслідування за наявності підстав визначених законом; доручати слідчому, проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них; доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій; приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених законом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження та продовження строків досудового розслідування за наявності підстав, передбачених законом; повідомляти особі про підозру; затверджувати чи відмовляти у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, вносити зміни до складеного слідчим обвинувального акта чи зазначених клопотань, самостійно складати обвинувальний акт чи зазначені клопотання; тощо [7].

Так першим із завдань прокуратури, яке зазнало певних змін в умовах воєнного стану є процедура внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). У разі введення воєнного стану та якщо відсутня технічна можливість доступу до ЄРДР рішення про початок досудового розслідування приймає дізнавач, слідчий, прокурор, про що вноситься відповідна постанова, яка повинна містити відомості, передбачені законом. При цьому за відсутності можливості складання процесуальних документів про хід і результати проведення слідчих (розшукових) дій чи інших процесуальних дій фіксація здійснюється доступними технічними засобами з подальшим складенням відповідного протоколу не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення таких слідчих (розшукових) дій чи відповідних процесуальних дій [7].

Таким чином, основні зміни стосуються цифровізації процесу досудового розслідування, а також навпаки, випадків, коли існують проблеми у функціонуванні необхідних серверів чи порушень роботи мережі Інтернет. Це, наприклад, якщо відсутня можливість прокуророві вносити постанови на офіційному бланку із рукописним

підписом, він має можливість створити її в електронній формі (або ж в окремому порядку з використанням Інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування), застосовуючи при чому електронний підпис службової особи [9; 10, с. 363].

Також, повноваження прокурора у кримінальному процесі, у відповідності із змінами було доповнено положеннями про те, що у разі відсутності об'єктивної можливості виконання слідчим суддею повноважень, які перелічені у п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України, такі повноваження виконує керівник відповідного органу прокуратури за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором [7].

В свою чергу, законодавцем не визначено поняття «відсутність об'єктивної можливості», що в свою чергу призводить до неоднозначного його трактування. При цьому, у відповідності із положеннями КПК України рішення керівника органу прокуратури повинно містити обґрунтування правомірності здійснення ним повноважень слідчого судді.

Так в доктрині кримінально-процесуального права зазначається, що об'єктивна неможливість є питанням фактів та встановлюється у кожному конкретному провадженні з урахуванням воєнних дій [11].

Вважаємо, що об'єктивна неможливість виконання слідчим суддею повноважень може бути пов'язана як із негативними факторами впливу воєнних дій (ведення активних бойових дій на певних територіях, наступальних операцій, обстрілів, тощо) так і внаслідок неможливості належної організації роботи суду, що пов'язане із правовими обмеженнями під час дії режиму воєнного стану (комендантська година, знаходження матеріалів досудового розслідування на тимчасово окупованих чи деокупованих територіях, тощо).

З точки зору М.І. Пашковського, відкритим залишається питанням, хто і в якому порядку буде встановлювати неможливість виконання у встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, передбачених статтями 163, 164, 234, 235, 247 та 248 КПК України [12].

При цьому, об'єктивна можливість виконання слідчим суддею повноважень визначається на момент потреби реалізації цих повноважень, а не загалом на період воєнного стану або частину цього періоду. Слушними є окремі думки вчених, про те, що не підлягають застосуванню правоположення ст. 615 КПК України у разі, якщо слідчим суддею було порушено строки розгляду клопотання з причин, що не пов'язані із підставами запровадження на території України або в окремих її місцевостях режиму воєнного або надзвичайного стану [13, с. 272].

Таким чином, вважаємо, що під поняттям «відсутня об'єктивна можливість» слід розуміти наявність підстав, які унеможливають виконання слідчим суддею повноважень визначених статтями 140, 163, 164, 170, 173, 206, 219, 232, 233, 234, 235, 245-248, 250 та 294 КПК України, які не пов'язані із порушенням слідчим суддею строків розгляду клопотань, що сталися не з причин впливу негативних факторів внаслідок дії режиму воєнного стану. При цьому, підтвердженням наявності таких підстав можуть бути будь-які джерела, зі змісту яких видно, що слідчий суддя не має можливості здійснювати повноваження, в тому числі яка містить інформацію про ведення бойових дій чи інших заходів, що унеможливають виконання повноважень слідчим суддею.

Також у відповідності до Листа ВС № 1/0/2 – 2022 від 03.03. 2022 «Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» таким прокурором є як прокурор, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні, так і його керівники. Відповідні рішення можуть бути прийняті прокурором і в разі, якщо кримінальне провадження здійснюється щодо сукупності вчинених підозрю-

ваним злочинів, хоча б одним із яких є злочин, передбачений у ст. 615 КПК України. В інших випадках, а саме за відсутності підстав для здійснення зазначених повноважень прокурором, він може звертатися до суду за місцем проведення слідчих (розшукових) дій. У разі здійснення кримінального провадження щодо статей КК України, не внесених до переліку, передбаченого ст. 615 КПК України, прокурору доцільно змінити територіальну підслідність кримінального провадження і передати його в інший район, область, де функціонує суд [14].

Ще одним важливим повноваженням, яким наділені органи прокуратури в Україні є нагляд за дотриманням процесуальних строків. При цьому у відповідності із ст. 615 КПК України, в разі введення воєнного стану та якщо відсутня об'єктивна можливість подальшого проведення, закінчення досудового розслідування та звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності, – строк досудового розслідування у кримінальному провадженні зупиняється на підставі вмотивованої постанови прокурора з викладом відповідних обставин та підлягає поновленню, якщо підстави для зупинення перестали існувати. До того ж у ч. 1 ст. 280 КПК України передбачено п. 4, у якому встановлено, що досудове розслідування може бути зупинене після повідомлення особі про підозру в разі, якщо наявні об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану [7].

У зв'язку із низкою факторів, характерних для надзвичайних правових режимів, про які йдеться у главі 9-1 КПК України: відсутність доступу до територій, територіальне переміщення органів державної влади, у тому числі, судових органів, організаційно-територіальні та інші зміни у роботі органів досудового розслідування, прокуратури, судів тощо, неможливість вивезення, передання матеріалів кримінального провадження з окремих територій та ін. можуть виникнути ситуації, за яких звернення до суду з обвинувальним актом є неможливим. Відтак, у зазначених випадках строк досудового розслідування у кримінальному провадженні зупиняється та підлягає поновленню, якщо підстави для зупинення перестали існувати [14].

Під час правового режиму воєнного стану держава на підставі ст. 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [15] може відступити від міжнародних зобов'язань щодо забезпечення більшості конвенційних прав і свобод на своїй території. Право на справедливий судовий розгляд та, зокрема, право на розумні строки кримінального провадження належать до тих конвенційних прав, від зобов'язань щодо яких держава може відступити. Отже, Україна в період воєнного стану може відступити від конвенційних зобов'язань, у тому числі щодо забезпечення права на розумні строки кримінального провадження [16, с. 13-14].

Як справедливо зазначає О. В. Лазукова, аналіз міжнародних документів універсального й регіонального характеру, а також правових позицій Європейського суду з прав людини надав можливість констатувати, що вимога здійснити ефективне розслідування відноситься до норм *jus cogens* і є непорушною навіть в умовах війни чи іншої надзвичайної ситуації [17, с. 13].

Важливою особливістю здійснення своїх повноважень прокурором в період дії режиму воєнного стану є повноваження пов'язані із застосуванням запобіжних заходів до підозрюваного чи обвинуваченого. При цьому, значну увагу слід приділити необхідності розширення військових кадрів, в умовах мобілізаційних процесів, що потягнуло за собою надання підозрюваним чи обвинуваченим (окрім тих, які вчинили конкретні види злочинів, наприклад, вбивство), що тримаються під вартою (або до яких засто-

совано інший вид запобіжного заходу), звернутися до прокурора із клопотанням про скасування цього запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом. А отже, прокурор також наділений відповідними повноваженнями з цього питання: звернутися із клопотанням про скасування цієї особи запобіжного заходу до слідчого судді чи суду, що розглядають кримінальне провадження [18].

Із початком широкомасштабного вторгнення на територію нашої держави важливим напрямком роботи прокуратури є нагляд за документуванням всіх фактів, а також внесення до ЄРДР відомостей щодо посягання на територіальну цілісність та недоторканність України, диверсій, незаконного перетину державного кордону України, планування, підготовки та розв'язування та ведення агресивної війни.

На сьогодні важливим є проведення досудового розслідування за фактами вчинення воєнних злочинів на території нашої держави. Такі дії є серйозним порушенням міжнародного гуманітарного права – воєнними і міжнародним злочинами, на які поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду. У частині 2 статті 2 Закону України «Про прокуратуру» зазначено, що з метою реалізації своїх функцій прокуратура здійснює міжнародне співробітництво [8].

Наразі, за умов воєнного стану прокуратура України активно співпрацює з Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду з питань розслідування воєнних злочинів та покарання воєнних злочинців. З метою забезпечення належної організації роботи спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері щодо виконання визначених функцій, розмежування їхніх повноважень із самостійними структурними підрозділами Офісу Генерального прокурора, обласними та окружними прокуратурами, було видано наказ Генерального прокурора України «Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері» [19].

Таким чином, в умовах дії режиму воєнного стану діяльність органів прокуратури як загалом, так і в частині здійснення нагляду за дотриманням законів у кримінальному провадженні зазнала змін.

Як неодноразово відзначається в науковій літературі також, одним із напрямів удосконалення будь-якої діяльності є належне унормування її правової основи [20; 21, с. 313], а також виокремлення недоліків та їх подальше усунення. Насамперед погоджуємося з позицією С. А. Савенка та В. Г. Севрука, які наголошують, що у теорії права правове регулювання розуміється як вплив на суспільні відносини, який може мати функціональний, управлінський характер тощо [22; 23, с. 197].

Висновки. Отже, на основі аналізу нормативно-правових актів, які регламентують діяльність органів прокуратури в Україні, слід констатувати про наявність певних особливостей здійснення нагляду прокурора за дотриманням законності у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. Зокрема після введення режиму воєнного стану та прийняття низки законодавчих актів,

було визначено пріоритетні напрями діяльності цих органів. Крім того, внаслідок внесення змін до кримінального процесуального законодавства було розширено повноваження прокурора у кримінальному провадженні, які можуть здійснюватися самостійно прокурором на період дії режиму воєнного стану, а також повноваження, виконання яких потребує звернення з клопотаннями до керівника органу прокуратури у разі наявності випадків, коли відсутня об'єктивна можливість виконання слідчим суддею повноважень, які визначені п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України.

Незважаючи на складні процеси, які сьогодні відбуваються в нашій державі діяльність органів прокуратури продовжує здійснюватися відповідно до законодавства та спрямована на захист прав та свобод людини, а також інтересів держави, як загалом так і зокрема від військової агресії, допомоги постраждалим та здійсненні міжнародного співробітництва у вказаному напрямі.

Розуміємо, що викладені міркування не позбавлені зауважень або ж потребують більш детального осмислення, у зв'язку з чим сподіваємося на широке їх обговорення між практиками, науковцями та іншими фахівцями даної теми дослідження [24, с. 182].

ЛІТЕРАТУРА

1. Тетерятник Г. К. Окремі питання правового регулювання кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2020. № 48. с. 98–101.
2. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
3. Васильєв С. В., Малик С. А. Правові засади запровадження режиму воєнного стану в Україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 3 (3). С. 22–30.
4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
5. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України № 2201-IX від 01.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.
6. Сачко О. В. Безпосереднє виявлення та дослідча перевірка фактів незаконного обігу наркотичних засобів: дис. ... на здоб. канд. юрид. наук : 12.00.09 / Сачко Олександр Васильович ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Д., 2012. 488 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
8. Про прокуратуру: Закон України від 07.05.2022 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
9. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам : Закон України від 15.03.2022 р. № 2137-IX. *Голос України*. 2022. № 62.
10. Беспалько І.І. Кисельова О.М. Повноваження прокурора як учасника кримінального провадження під час воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4/2022. С.362-365. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/86>.
11. Гловюк І. Завтур В. Новели здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: зміни до КПК України від 03 березня 2022 та роз'яснення Верховного Суду. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/novely-zdijsnennya-kryminalnogo-provadhennya-v-umovah-voynennogo-stanu-zminy-do-kpk-ukrayiny-vid-03-bereznja-2022-ta-roz-yasnennya-verhovnogo-sudu/>.
12. Пашковський М.І. Воєнний стан: український варіант. URL: <https://barristers.org.ua/news/voynennyi-stan-ukrayinskyi-variant-naukovyiradnyk-ao-barristers-pashkovskiy-mykola-ivanovych/>.
13. Завтур В. А. Оцінка допустимості доказів, отриманих у порядку ст. 615 КПК України. *Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. – С. 269-274. С. 272.*
14. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогольська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Електронне видання. Львів-Одеса, 2022. Станом на 25 березня 2022. 31 с. URL: <https://justtalk.com.ua/post/naukovo-praktichnij-komentar-do-statti-615-kryminalnogo-protsesualnogo-koдексу-ukraini>.
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

16. Лоскутов Т.О. Правове регулювання строків досудового розслідування в умовах воєнного стану. Правовий часопис Донбасу № 2 (79) 2022. С. 11-18.
17. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2018. 20 с.
18. Про організацію роботи органів прокуратури з особистого прийому, розгляду звернень і запитів та забезпечення доступу до публічної інформації: наказ Генерального прокурора України від 06.08.2020 р. № 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0363905-20#Text>.
19. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері: наказ Генерального прокурора України від 22.11.2021 р. № 370. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0370905-21#Text>.
20. Половніков В. В., Халимон С. І. Проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності: пошук шляхів вирішення. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2017. Вип. 3. (Серія «Юридичні науки»). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcum_2017_3_4.
21. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.
22. Савенко С. А. Оперативно-розшукове забезпечення судового провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2014. 219 с.
23. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.
24. Павленко С.О., Севрук В.Г. Перспективи та проблеми впровадження люстрації в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право. 2014. Вип. 1. С. 177-183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2014_1_35.